

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permisuniunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and R.A. „Monitorul Oficial” (www.monitoruloficial.ro). Permission to republish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court’s database HUDOC.

Emitent CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI
Publicată în : MONITORUL OFICIAL nr. 845 din 16 decembrie 2010

HOTĂRÂREA
din 27 mai 2010,
definitivă la 27 august 2010,
în Cauza Drăghici și alții împotriva României
(Cererea nr. 26.212/04)

În Cauza Drăghici și alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei camere formate din: Josep Casadevall, președinte, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, judecători, și din Stanley Naismith, grefier adjunct de secție,

după ce a deliberat în camera de consiliu la data de 4 mai 2010,

pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 26.212/04) îndreptată împotriva României, prin care 3 cetățeni ai acestui stat, doamnele Liliana Drăghici și Ana Mazilu și domnul Adrian Herșiu (*reclamanții*), au sesizat Curtea la data de 3 mai 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*).

2. Guvernul român (*Guvernul*) este reprezentat de agentul său, domnul Răzvan-Horațiu Radu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamanții susțin în mod special o încălcare a dreptului lor de acces la o instanță, astfel cum este garantat de art. 6 § 1 din Convenție, din cauza respingerii acțiunii lor în revendicare pe motivul că nu au epuizat procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, deși aceasta era, după părerea lor, inefficientă.

4. La data de 19 noiembrie 2007, președintele Secției a treia a hotărât să îi comunice cererea de mai sus Guvernului. Așa cum permite art. 29 § 3 din Convenție, acesta a mai hotărât să se analizeze în același timp admisibilitatea și fondul cauzei.

ÎN FAPT

I. Circumstanțele cauzei

5. Reclamanții s-au născut în anul 1965, 1936 și, respectiv, 1971 și locuiesc în Râmnicu Vâlcea.

6. În anii 1977-1978, un teren în suprafață de 68.086,68 m², situat în Băile Olănești și care îi aparținea lui D.B., a fost ocupat de partidul comunist, care a construit pe el o vilă.

7. Invocând Legea fondului funciar nr. 18/1991, I.D., moștenitorul lui D.B., a cerut restituirea terenului respectiv. Cererile sale au fost respinse.

8. Reclamanții, moștenitorii lui I.D., decedat în anul 1997, au formulat noi cereri de restituire a terenului la Primăria Băile Olănești, în temeiul Legii nr. 169/1997 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991 și nr. 1/2000 pentru reconstituirea dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole și celor forestiere, solicitate potrivit prevederilor Legii fondului funciar nr. 18/1991 și ale Legii nr. 169/1997, însă și de această dată fără succes.

9. La data de 2 iulie 2001, invocând noua Lege nr. 10/2001, reclamanții au solicitat restituirea imobilului la Regia Autonomă „Administrația Patrimoniului Protocolului de Stat” (*Regia*), care deținea terenul.

10. La data de 29 mai 2002, pentru că nu au primit răspuns în termenul legal de 60 de zile prevăzut de art. 23 alin. 1 din Legea nr. 10/2001, reclamanții au sesizat Tribunalul Vâlcea cu o acțiune în revendicare împotriva Regiei și Ministerului Finanțelor.

11. Printr-o hotărâre din data de 12 iunie 2003, tribunalul a admis parțial acțiunea reclamanților și a dispus ca pârâtele să le restituie terenul. Totuși, acesta a respins cererea reclamanților de a fi despăgubiți pentru lipsa de folosință rezultată din privarea de bunul lor. Pe baza probelor depuse la dosar, inclusiv a expertizei terenului, instanța a apreciat că reclamanții aveau un drept recunoscut prin Legea nr. 10/2001 de a cere restituirea și că statul și-a însușit în mod abuziv terenul.

12. Prin Decizia din data de 5 noiembrie 2003, Curtea de Apel Pitești a admis apelul pârâtelor și a declarat acțiunea inadmisibilă pe motiv că, după intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, reclamanții ar fi trebuit să opteze pentru procedura prevăzută de această lege, și nu pentru acțiunea de drept comun în revendicare. Prin aceeași sentință, curtea a respins apelul reclamanților cu privire la cererea lor de despăgubire pentru lipsa de folosință.

13. Recursul formulat de reclamanți a fost respins prin decizia definitivă și irevocabilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 25 noiembrie 2004.

14. Până în prezent, reclamanții nu au primit răspuns la cererea lor din data de 2 iulie 2001.

II. Dreptul și practica pertinente

15. Prevederile legale, inclusiv cele din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și jurisprudența internă relevante sunt descrise în hotărârile *Brumărescu împotriva României* ([MC], nr. 28.342/95, CEDO 1999-VII, pp. 250-256, §§ 31-33), *Străin și alții împotriva României* (nr. 57.001/00, CEDO 2005-VII, §§ 19-26), *Păduraru împotriva României* (nr. 63.252/00, §§ 38-53, 1 decembrie 2005), *Tudor împotriva României* (nr. 29.035/05, §§ 15-20, 17 ianuarie 2008) și *Faimblat împotriva României*, nr. 23.066/02, §§15-17, 13 ianuarie 2009). Textele relevante ale Consiliului Europei sunt descrise în Hotărârea *Faimblat*, menționată mai sus (§§ 18-19).

ÎN DREPT

I. Asupra pretensei încălcări a art. 6 § 1 din Convenție

16. Reclamanții susțin că respingerea acțiunii lor în revendicare ca inadmisibilă din cauză că nu au urmat procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001 le-a încălcat dreptul de acces la o instanță, astfel cum este el prevăzut de art. 6 § 1 din Convenție, în măsura în care această procedură nu este eficientă.

Art. 6 § 1 prevede următoarele în părțile sale relevante:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil (...) a cauzei sale, de către o instanță (...), care va hotărî (...) asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”

A. Asupra admisibilității

17. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este vădit neîntemeiat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. Pe de altă parte, Curtea constată că el nu este lovit de niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, el trebuie declarat admisibil.

B. Asupra fondului

1. Argumentele părților

18. Guvernul susține că obligația unui justițiabil de a urma o procedură administrativă înainte de introducerea cererii sale în fața instanțelor reprezintă una dintre limitările dreptului de acces la o instanță admise de jurisprudența Curții, în cazul în care decizia administrativă astfel dată poate fi supusă controlului efectiv al instanțelor.

19. Apoi, Guvernul face o descriere detaliată a procedurilor administrative și judiciare prevăzute de Legea nr. 10/2001 și susține că această lege nu înlătură orice control judiciar al deciziilor administrative.

20. De asemenea, Guvernul arată că acțiunea în revendicare introdusă de reclamanți nu a fost respinsă decât după o analiză pe fond a pretențiilor lor.

21. Reclamanții se opun acestui argument și insistă asupra faptului că refuzul de a le analiza acțiunea în revendicare constituie o încălcare a dreptului lor de acces la o instanță.

22. De asemenea, aceștia consideră că procedura pusă la dispoziția lor prin Legea nr. 10/2001 nu este eficientă, dat fiind în special faptul că organismul de plasament colectiv în valori mobiliare „Proprietatea“ (*Fondul Proprietatea*) nu funcționează încă într-un mod care să poată duce la o despăgubire efectivă.

2. Aprecierea Curții

a)Principiile aplicabile

23. Curtea s-a mai pronunțat deja asupra unor cauze ce ridicau probleme similare cu cele ale cauzei de față.

24. Aceasta a ajuns la o constatare a încălcării art. 6 § 1 în Cauza Faimblat menționată mai sus, apreciind și că nu este necesar să analizeze cauza din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

25. În mod special, Curtea a stabilit deja că părților interesate nu li se oferă nicio garanție cu privire la durata sau la rezultatul procedurii în fața Comisiei centrale pentru stabilirea despăgubirilor și că, în orice caz, Fondul „Proprietatea“ nu funcționează în prezent într-un mod apt să conducă la o acordare efectivă a unei despăgubiri (a se vedea, printre altele, *Viașu împotriva României*, nr. 75.951/01, 9 decembrie 2008, §§ 71-72; *Faimblat* menționată mai sus, §§ 37-38, și *Matache și alții împotriva României*, nr. 38.113/02, 19 octombrie 2006, § 42).

b)Aplicarea acestor principii în speță

26. În speță, Curtea observă că acțiunea în revendicare introdusă de reclamanți a fost respinsă în mod irevocabil la data de 25 noiembrie 2004, de către instanțele interne care au apreciat că reclamanții trebuiau să urmeze procedura prevăzută de Legea nr. 10/2001, deși nicio decizie administrativă nu fusese dată în termenul legal de 60 de zile de la data depunerii cererii lor administrative. Modul în care instanțele, după mai mult de 3 ani de la începutul procedurii administrative, le-au respins reclamanților acțiunea, fără a analiza comportamentul administrației și respectarea de către aceasta a procedurii prevăzute de Legea nr. 10/2001, pune la îndoială eficiența accesului la o instanță, conferit reclamanților în cadrul procedurii în revendicare.

27. Curtea mai reține și că, până în prezent, dosarul administrativ cu care reclamanții au sesizat Regia la data de 2 iulie 2001 nu a fost soluționat.

28. După ce a analizat toate elementele ce i-au fost supuse atenției, Curtea consideră că Guvernul nu a expus niciun fapt sau argument care să poată duce la o altă concluzie în cauza de față decât în cele anterioare.

29. Curtea consideră că, în speță, ingerința în dreptul reclamanților de acces la o instanță nu a fost proporțională cu scopul urmărit: faptul că instanțele au invocat existența procedurii prevăzute de Legea nr. 10/2001 a încălcat dreptul reclamanților de acces la o instanță în măsura în care nici astăzi, după mai mult de 8 ani de la începerea procedurii administrative în discuție, aceștia nu au primit încă nicio despăgubire și nu au nicio garanție că o vor obține în viitorul apropiat. Prin urmare, în speță a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție. II. Asupra celorlalte pretinse încălcări

30. Reclamanții se plâng, din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, de faptul că terenul lor naționalizat abuziv nu le-a fost încă restituit.

31. Ținând cont de constatarea referitoare la art. 6 § 1 din Convenție (paragraful 29 de mai sus), Curtea apreciază că acest capăt de cerere trebuie considerat admisibil, dar că nu se impune analiza faptului dacă, în speță, a avut loc încălcarea acestei prevederi (a se vedea, printre altele, *Laino împotriva Italiei* [MC], nr. 33.158/96, § 25, CEDO 1999-I; *Zanghi împotriva Italiei*, Hotărârea din 19 februarie 1991, seria A nr. 194-C, p. 47, § 23; *Biserica catolică din Chania împotriva Greciei*, Hotărârea din 16 decembrie 1997, Culegere de hotărâri și decizii 1997-VIII, p. 2.862, § 50; *Glod împotriva României*, nr. 41.134/98, § 46, 16 septembrie 2003; și *Albina împotriva României*, nr. 57.808/00, § 42, 28 aprilie 2005).

32. Reclamanții mai consideră și că respingerea acțiunii lor în revendicare constituie o încălcare a art. 13 din Convenție.

33. Curtea observă că acest capăt de cerere, deși admisibil, vizează aceleași fapte ca și cele analizate din perspectiva art. 6 § 1 din Convenție în ceea ce privește dreptul de acces la o instanță și apreciază că nu este necesar să le mai analizeze și din perspectiva art. 13, în măsura în care cerințele art. 6 sunt mai stricte (conform *Kudla împotriva Poloniei* [MC], nr. 30.210/96, § 146, CEDO 2000-XI).

III. Asupra aplicării art. 46 din Convenție

34. Art. 46 din Convenție prevede următoarele:

„1. Înaltele părți contractante se angajează să se conformeze hotărârilor definitive ale Curții în litigiile în care ele sunt părți.

2. Hotărârea definitivă a Curții este transmisă Comitetului Miniștrilor care supraveghează executarea ei.”

35. Concluzia încălcării art. 6 din Convenție relevă o problemă pe scară largă rezultată din deficiențele legislației privind restituirea imobilelor naționalizate ce au fost vândute de stat unor terți. Prin urmare, Curtea apreciază că statul trebuie să pună la punct în cel mai scurt timp procedura implementată prin legile de reparație (în prezent Legea nr. 10/2001 și Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente), astfel încât să devină cu adevărat coerentă, accesibilă, rapidă și previzibilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, și *Katz împotriva României*, nr. 29.739/03, §§ 35-36, 20 ianuarie 2009; *Viașu*, §§ 82-83, și *Faimblat*, §§ 53-54, hotărâri menționate mai sus).

IV. Asupra aplicării art. 41 din Convenție

36. Conform art. 41 din Convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

37. Reclamanții solicită suma de 60.000 euro (EUR) fiecare pentru prejudiciul moral pe care susțin că l-au suferit.

38. Guvernul consideră că nu a fost stabilită nicio legătură de cauzalitate între pretinsa încălcare și așa-zisul prejudiciu suferit și că, în orice caz, o eventuală constatare a încălcării ar putea constitui, în sine, o reparație satisfăcătoare a acestui prejudiciu.

39. Curtea apreciază că reclamanții au suferit un prejudiciu moral incontestabil.

40. În aceste circumstanțe, ținând cont de toate elementele aflate în posesia sa și statuând în echitate, așa cum prevede art. 41 din Convenție, Curtea le acordă împreună reclamanților suma de 9.000 EUR pentru prejudiciul moral suferit.

B. Cheltuieli de judecată

41. Reclamanții mai solicită și rambursarea cheltuielilor de judecată angajate, fără a specifica suma și fără a prezenta documente justificative.

42. Guvernul observă că reclamanții nu au furnizat niciun document justificativ pentru a face dovada cheltuielilor de judecată angajate. Acesta nu se opune rambursării cheltuielilor, cu condiția să fie dovedite, necesare și să aibă legătură cu cauza.

43. Curtea reamintește faptul că, în sensul art. 41 din Convenție, pot fi rambursate numai cheltuielile care au fost cu adevărat angajate, care au corespuns unei necesități și al căror quantum este rezonabil (a se vedea, printre altele, *Nikolova împotriva Bulgariei* [MC], nr. 31.195/96, § 79, CEDO 1999-II).

44. Având în vedere faptul că reclamanții nu și-au justificat cheltuielile de judecată angajate, Curtea hotărăște să nu le aloce nicio sumă în acest sens.

C. Dobânzi moratorii

45. Curtea consideră potrivit ca rata dobânzii moratorii să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene, majorată cu 3 puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

În unanimitate,

CURTEA

1. declară cererea admisibilă;
2. hotărăște că a avut loc încălcarea art. 6 § 1 din Convenție;
3. hotărăște că nu se impune analizarea capetelor de cerere întemeiate pe art. 13 din Convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;
4. hotărăște:
 - a) ca statul pârât să le plătească împreună reclamanților, în cel mult 3 luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, conform art. 44 § 2 din Convenție, suma de 9.000 EUR (nouă mii euro), ca daune morale, plus orice sumă ce ar putea fi datorată cu titlu de impozit, ce va fi convertită în moneda statului pârât la cursul de schimb valabil la data plății;
 - b) ca, începând de la expirarea termenului menționat mai sus și până la efectuarea plății, această sumă să se majoreze cu o dobândă simplă având o rată egală cu cea a facilității de împrumut marginal a Băncii Centrale Europene valabilă în această perioadă, majorată cu 3 puncte procentuale;
5. respinge cererea de reparație echitabilă în rest.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris la data de 27 mai 2010, în aplicarea art. 77 §§ 2 și 3 din Regulament.

Josep Casadevall,

președinte

Stanley Naismith,

grefier adjunct